

Notitie dataset taalmonitor

Aanleiding

De gezamenlijke Amsterdamse schoolbesturen hebben behoefte aan een taalmonitor. Deze monitor zal dienen als beleidsmonitor. Dat betekent dat het in dit geval niet zozeer gaat om individuele leerlinggegevens, maar eerder om gegevens op bestuursniveau en schoolniveau. Amsterdam heeft al jaren de beschikking over een leerling-monitor (AMPO = Amsterdams Monitorbedrijf Primair Onderwijs). Binnen deze leerling-monitor werden van oudsher ook taalgegevens van leerlingen opgenomen. De gegevens in deze leerling-monitor waren echter zo divers, dat van vergelijking tussen scholen en schoolbesturen geen sprake kon zijn. In 2006 heeft het SCO-Kohnstamm-Instituut daarom in opdracht van de stuurgroep taalbeleid een voorstudie gedaan naar een vastomlijnde taalmonitor voor Amsterdam (Emmelot e.a., 2006). Naar aanleiding van deze voorstudie heeft het BBO (Breed Bestuurlijk Overleg) een dataset vastgesteld voor taalgegevens die gewenst zijn en een aantal aanbevelingen gedaan naar de scholen en schoolbesturen om uiteindelijk een vergelijkbare set taalgegevens over de Amsterdamse scholen te verkrijgen.

In 2010 is de laatste rapportage van het AMPO vastgesteld in het BBO: De Spiegel PO. In deze rapportage worden alle gegevens die verzameld zijn in de leerlingmonitor per stadsdeel weergegeven. Jammer genoeg zijn in de spiegel PO geen taalgegevens meer terug te vinden en zijn er alleen algemene gegevens per stadsdeel weergegeven, zoals het aantal gewogen en ongewogen leerlingen en deelname aan VVE. De enige Cito-gegevens die worden genoemd zijn de Cito-eindscores. Inmiddels hebben de Amsterdamse schoolbesturen gekozen voor het webbased programma voor leerling-administratie en leerlingvolgsysteem ParnasSys. Dit is een grote stap voorwaarts in het stedelijk inzichtelijk maken van leerling-gegevens en leerling-resultaten. Naast het vaststellen van de gemeenschappelijke dataset, heeft deze notitie de intentie om scholen een steuntje in de rug te bieden bij het kiezen van het toetspakket.

Deze dataset is tot stand gekomen in een reeks gesprekken met een expertgroep. De expertgroep bestond uit de volgende personen: Marja Borgers, projectleider Taalweb PO; Chantal Deken, taalspecialist, KBA nieuw west, Folkert Kuiken, hoogleraar Nt2, Dorothea Novak, adviseur kwaliteit ABC Esther de Vries, taalcoördinator Huizingaschool

Onderhavige notitie is gebaseerd op de al eerder ontwikkelde notitie van D.Novak (ABC 2009). Deze notitie is ontwikkeld in opdracht van DMO naar aanleiding van de resultaatsafspraken. Veel adviezen in genoemde notitie zijn, na rijp beraad, door de expertgroep overgenomen.

Uitgangspunten bij de voorgestelde dataset

De taalmonitor is te onderscheiden van een leerlingvolgsysteem. Deze taalmonitor zal fungeren als beleidsmonitor en is bedoeld om taalopbrengsten inzichtelijk te maken op schoolbestuurlijk en stedelijk niveau. De dataset voor de taalmonitor die in deze notitie wordt voorgesteld, zal daarom qua inhoud wezenlijk verschillen van een leerlingvolgsysteem. Een leerlingvolgsysteem moet dekkend zijn. De dataset voor de taalmonitor hoeft dat niet en is met opzet zo beperkt mogelijk gehouden omdat hij op stedelijk niveau hanteerbaar moet zijn en blijven. Dat betekent wel dat deze set verplicht wordt gesteld aan de scholen door de schoolbesturen. De dataset sluit zoveel mogelijk aan bij de al bestaande toetstraditie van de scholen in Amsterdam, zodat scholen zo min mogelijk extra hoeven te toetsen voor dit instrument.

Verdere belangrijke uitgangspunten ten aanzien van het toetsen van leerlingen:

1. Het toetsen van leerlingen is in eerste instantie bedoeld om de leerling-resultaten en het rendement van het eigen onderwijs te meten en zo als school en als schoolbestuur te weten waar je staat met de kwaliteit van je onderwijs. Wij bevelen scholen ook van harte aan om kritisch te zijn met het afnemen van toetsen en vooral niet te toetsen omdat het moet. Toets vooral niet dubbel. Alle tijd die je besteed aan toetsen gaat af van de onderwijstijd.
2. Naast de toetsen die in deze notitie worden geadviseerd, kunnen scholen dus naar wens hun eigen toetspakket kiezen. Hierbij moet altijd de vraag worden gesteld waarom de toets wordt afgenomen. Wat wil de school of de leerkracht weten? Wat levert het de leerlingen op?
3. Aan de hand van bovenstaand punt moet dus goed worden nagedacht wat de leerkracht/de school met de gegevens gaat doen. Hoe worden de gegevens geïnterpreteerd? En welke consequenties worden er gekoppeld aan de interpretatie?

De expertgroep beveelt aan om slechts op 1 moment per jaar de stedelijke monitor met gegevens te vullen. Hierover zullen op basis van de toetskalenders van de diverse toetsen stedelijk nog afspraken moeten worden gemaakt.

In het reguliere onderwijs worden 3 verschillende soorten toetsen gebruikt:

1. Methodeonafhankelijke toetsen worden gebruikt voor het toetsen van de onderwijsopbrengsten op schoolniveau en bestuursniveau. Deze toetsen zijn geschikt om te gebruiken als beleidsmonitor. Waar sta je met je school? Wat kan/moet beter? Hoe ga je dat doen? Deze toetsen kunnen tevens eenvoudig gebruikt worden voor benchmarking.
2. Methodegebonden toetsen zijn bedoeld om de leeropbrengsten op klassenniveau in kaart te brengen en zo een beeld te krijgen van de effectiviteit van het onderwijs. Heeft het onderwijs op klassenniveau te weinig effect, dan kan er worden gekeken naar de methode en naar de instructievaardigheden van de leerkracht. Tevens geven methodegebonden toetsen inzicht in de individuele leerling. Als een leerling op een specifiek gebied uitvalt, kan er een diagnostische toets worden gebruikt. Deze toetsen zijn minder geschikt voor benchmarking, omdat zij uitsluitend worden afgenomen binnen scholen die de bijbehorende methode gebruiken. De veelheid van methoden impliceert een even zo grote hoeveelheid verschillende toetsen.
3. Diagnostische toetsen zijn bedoeld om leerlingen te toetsen, waarbij een vermoeden is van een leerprobleem of ontwikkelingsprobleem.

Scholen kiezen zelf hun methodegebonden toetsen op basis van de door hun gebruikte methodes. De diagnostische toetsen worden gebruikt in het geval een leerling uitvalt. De gegevens van de methodegebonden en diagnostische toetsen worden (met één uitzondering) niet in de dataset opgenomen. In dit stuk wordt dus in principe alleen advies gegeven over het toetspakket methodeonafhankelijke toetsen. Deze set dekt niet **alle** deelvaardigheden op gebied van taal. De meest bekende en tevens landelijk gebruikte methodeonafhankelijke toetsen zijn de Cito-LOVS toetsen (leerling onderwijs volgsysteem primair onderwijs, zie bijlage 1). Deze toetsen zijn landelijk genormeerd. De LOVS-scores kunnen worden omgezet in niveaugroepen. Momenteel worden er op twee verschillende manieren niveaugroepen onderscheiden:

- Niveau A: goed tot zeer goed (25% hoogst scorende leerlingen)
- Niveau B : voldoende tot goed (25% net boven het landelijk gemiddelde)
- Niveau C: matig tot voldoende (25% net onder het landelijk gemiddelde)
- Niveau D: zwak tot matig (15% ruim onder het landelijk gemiddelde)
- Niveau E : zeer zwak tot zwak (10% laagst scorende leerlingen)

Een wijdverbreid misverstand is dat bij bovenstaande indeling de in C scorende leerlingen worden gezien als gemiddeld scorende leerlingen. Dat is echter niet het geval. C-leerlingen scoren onder het landelijk gemiddelde en de leerlingen die laag in C scoren, hebben extra aandacht nodig.

De volgende niveauideling geeft dit misverstand niet. Niveau III is inderdaad een gemiddelde score:

- Niveau I: ver boven het gemiddelde (20% hoogst scorende leerlingen)
- Niveau II: boven het gemiddelde (20% ruim boven het landelijk gemiddelde)
- Niveau III: gemiddelde (20% om het landelijk gemiddelde)
- Niveau IV: onder het gemiddelde (20% ruim onder het landelijk gemiddelde)
- Niveau V: ver onder het gemiddelde (20% laagst scorende leerlingen)

Een ander misverstand is de opvatting dat je ten allen tijde moet streven naar een verbetering van niveaugroep. Een niveaugroep duidt niets aan over je onderwijskwaliteit an sich, alleen over de gemiddelde scores in je groep. Wanneer kinderen naar hun vermogen binnen hun eigen niveaugroep wel voldoende punten omhoog gaan (vaardigheidsscores), kun je niet stellen dat de onderwijskwaliteit van de klas/school onder de maat is. Bij de stedelijke monitor wordt uitgegaan van niveauscores. De enige conclusie die men kan verbinden aan deze scores is of een school in zijn eigen categorie in vergelijking met andere scholen uit dezelfde categorie een vergelijkbare verdeling heeft over de niveaugroepen. Is dit niet het geval, dient er in eerste instantie nader onderzoek te worden verricht naar de vaardigheidsgroei van de leerlingen in de betreffende groepen om iets meer te kunnen zeggen over de onderwijskwaliteit.

Huidige stand van zaken

De keuzes die scholen maken ten aanzien van hun toetspakket staat op dit moment onder druk. Er spelen veel vragen en soms zijn scholen in verwarring welke keuzes ze moeten maken. Dit komt omdat er op het

vlak van taaltoetsen veel vernieuwingen en veranderingen optreden. Verder worden toetsen niet altijd conform de richtlijnen gebruikt, waardoor de toets te weinig inzicht biedt in de effectiviteit van het onderwijs.

1. Gebruik van een toets is niet volgens de richtlijnen:

Nog steeds is het zo dat scholen:

- Niet alle in de dataset genoemde toetsen afnemen.
- Niet altijd de in de dataset genoemde toetsen afnemen.
- Niet bij alle leerlingen waarvoor de toets is bedoeld de toetsen afnemen. De DMT-toets is bedoeld voor de hele klas en niet alleen voor de uitvallers. Het is geen diagnostische toets.
- Zich niet houden aan de toetskalender (zie bijlage 2). Wanneer je 2 maanden later toetst dan de toetskalender aangeeft, is de score van een leerling niet meer representatief ten opzichte van de normgegevens.
- Zich niet buigen over de handleiding en daardoor de toets niet altijd afnemen op juiste wijze waardoor de scores vertekend worden.

Deze feiten maken het lastig om een goed werkende stedelijke beleidsmonitor te realiseren.

2. Recente vernieuwingen binnen de methodeonafhankelijke toetsen:

1. De Taaltoets Kleuters is vernieuwd in januari 2010.
2. De AVI-toets is vernieuwd in januari 2009.
3. De DMT-toets is vernieuwd in januari 2009.
4. De Cito-woordenschattoets voor groep 3 en 4 is vernieuwd in 2009, voor groep 5 in 2010. In de aankomende jaren zullen volgende jaargroepen worden vernieuwd.

Deze vernieuwingen hebben grote invloed op de scores; een nieuwe toets geeft lagere scores. Dit komt (i) omdat leerkrachten ongemerkt na verloop van tijd toch informatie vanuit de toetsen meenemen in hun onderwijs en (ii) omdat de resultaten uit de landelijke normeringsonderzoeken omhoog gaan. De toetsresultaten na gebruik van een nieuwe toets zijn daarom vaak erg teleurstellend. Soms vertonen nieuwe toetsen kinderziektes. Kees Vernooy heeft daarom vorig jaar steeds het advies gegeven om de oude AVI te blijven gebruiken. Zo langzamerhand moeten scholen nu toch overstappen. De oude en nieuwe AVI kunnen dan het eerste jaar naast elkaar worden gebruikt, waardoor de leerkracht inzicht krijgt in de betekenis van de scores. Er wordt ook geadviseerd om vernieuwde toetsen gefaseerd in te voeren. Dit laatste geldt niet voor de vernieuwde woordenschattoets. Deze is veel beter dan de oude. De nieuwe toets Taal voor Kleuters kan bijvoorbeeld worden gebruikt in groep 1, terwijl de oude toets nog wordt gebruikt in groep 2. Als groep 2 al overstapt naar de nieuwe toets, zijn de gegevens van beide leerjaren niet vergelijkbaar met elkaar.

3. Verschillende adviezen:

Scholen verkeren soms in verwarring welke toetsen ze moeten kiezen. Van vele kanten worden er adviezen gegeven over het gebruik van juist de oude AVI of de nieuwe AVI. Verder gebruiken scholen die deelnemen aan het leesverbetertraject van CPS in plaats van of naast de TvK (Taaltoets voor kleuters) van Cito die van oudsher wordt gebruikt de Toets Beginnende Geletterdheid (TBG, Aarnoutse, 2008). Deze zou volgens CPS een betrouwbaarder resultaat geven en op meerdere onderdelen toetsen. De expertgroep is van mening dat de nieuwe TvK een prima toets is die vergelijkbaar is met de TBG. Vanuit

het uitgangspunt om ons zoveel mogelijk te houden aan de toetstradities in Amsterdam, nemen we het advies van CPS niet over.

Verder is COTAN-normering (zie bijlage 3) een belangrijk gegeven om de vereiste toetsen aan te bevelen. De toetsen technisch lezen en begrijpend lezen hebben recent de COTAN kwalificatie gekregen. De andere nieuwe Cito-toetsen zullen ook voorgelegd worden aan COTAN. Maar niet alle aanbevolen toetsen vallen onder deze kwalificatie. De AVI-toets bijvoorbeeld heeft geen COTAN-normering.

Ook zijn de eisen van de inspectie van belang (bijlage 4). De inspectie van het onderwijs werkt met een toezichtskader voor primair onderwijs. Op basis hiervan wordt de kwaliteit van het onderwijs beoordeeld. Het toezichtskader bevat een aantal opbrengstindicatoren voor de beoordeling van de leerlingresultaten. Een belangrijke indicator in het kader van deze notitie is: kenmerken van de leerlingpopulatie. In het toetsingskader wordt exact beschreven hoe de resultaten van de door de inspectie goedgekeurde toetsen moeten worden geïnterpreteerd. Indien een school een toets wil hanteren die niet in het toetsingskader wordt genoemd, betekent dat niet dat de resultaten van deze toets niet meegenomen kunnen worden in de beoordeling. Scholen kunnen beargumenteren om welke redenen ze kiezen voor een bepaalde toets. De inspectie zal met de argumenten wel of niet akkoord gaan.

Tenslotte is de mogelijkheid om de toetsgegevens op te nemen in het webbased verwerkingsysteem ParnasSys leidend. De dataset zal worden voorgelegd aan de stuurgroep succesvolle schoolloopbaan (of stuurgroep 12-) en aan het BBO.

Dataset Stedelijke Taalmonitor Amsterdam

Groep	Taaldomein	Toetsen	Beschrijving	Alternatief
1+2	Taalbegrip/passieve woordenschat, Fonologisch bewustzijn, Fonemisch bewustzijn	Taaltoets voor kleuters (Cito, zie bijlage) Vernieuwd in januari 2010	In TvK digitaal zijn voor groep 1+2 opdrachten opgenomen voor passieve woordenschat en kritisch luisteren. De toets voor de oudste kleuters bevat verder nog opdrachten over o.m. klank en rijm, schrift-oriëntatie en auditieve synthese.	Toets beginnende geletterdheid (Aarnoutse e.a., 2008).
3 t/m 8	Technisch lezen	AVI vernieuwd (zie bijlage 6) DMT vernieuwd Herfstsignalering (zie bijlage 7)	Eerst wordt getoetst op DMT ¹ en daarna bij C, D en E-scoorders doortoetsen op AVI. DMT toetst op woordniveau, AVI op tekstniveau. DMT toetst daarom beter op spellend lezen. Bij AVI kan de context ondersteuning bieden. Deze toets is afhankelijk van de gebruikte methode technisch lezen (Veilig leren lezen, leeslijn, e.a.)	
3 t/m 5	Woordenschat	Woordenschat Cito. Groep 3 en 4 vernieuwd in 2009. Groep 5 vernieuwd in 2010-2011 (zie bijlage 8)	Toetsgegevens woordenschat alleen opnemen van groep 3, 4 en 5.	
6, 7 en 8	Begrijpend lezen	Begrijpend lezen Cito. Tot groep 7 vernieuwd. Groep 8 vernieuwd in 2010-2011 (zie bijlage 9).	Toetsgegevens begrijpend lezen alleen opnemen van groep 6, 7 en 8.	Diatekst van Diataal groep 7 en 8 (zie bijlage 11).
6, 7 en 8	Spelling	Spelling Cito. Vernieuwd tot groep 7. Groep 8 vernieuwd in 2010-2011 (zie bijlage 10)	Toetsgegevens spelling alleen opnemen van groep 6, 7 en 8.	
8	Eindscore	Cito-eindtoets	Cito-eindtoets gemiddelde score per school.	

Tabel 1: Dataset taalmonitor

In de dataset worden de aanbevolen toetsen schematisch weergegeven. In de opmerkingen hierna wordt ingegaan op de overwegingen van de expertgroep.

¹ Volg bij afname gericht de handleiding van DMTom te weten welke kaarten te gebruiken.

Opmerkingen bij de dataset

- Zoals hierboven werd aangegeven, heeft de expertgroep de Taaltoets voor Kleuters TvK geselecteerd als toets voor de stedelijke monitor. Het CPS propageert het toetspakket beginnende geletterdheid TBG, maar de vernieuwde TvK biedt een veelzijdig pakket. Vanuit ons uitgangspunt om zoveel mogelijk aan te sluiten bij de toetstraditie in Amsterdam en scholen zo weinig mogelijk te confronteren met wijzigingen, heeft de expertgroep deze keuze gemaakt. Scholen kunnen ook kiezen voor de TBG. De gegevens kunnen ook worden opgenomen in AMPO. Overige toetsen die kunnen worden gebruikt in de groepen 1,2, 3 en 4 zoals de Taaltoets Alle Kinderen of het screeningsinstrument beginnende geletterdheid zijn goede toetsen, maar worden niet geadviseerd voor opname in de dataset (zie uitgangspunten hierboven)
- De expertgroep kiest, ook in navolging van een eerder besluit van het BBO, om beide toetsen AVI en DMT op te nemen in de dataset. Dit omdat de gegevens complementair zijn (zie bijlage 6). De expertgroep heeft niet gekozen voor de toets Technisch lezen. Alhoewel deze toets voordelen biedt in gebruik, hij wordt klassikaal afgenomen, en ondanks het feit dat de landelijke expertisecentra deze toets wel adviseren als basis voor technische leesvaardigheid heeft de expertgroep geconcludeerd dat de toets te weinig differentieert, waardoor te veel zwakke lezers door de mazen van het net kunnen glijpen. Zowel AVI als DMT zijn vernieuwd. Vernooij heeft lange tijd advies gegeven om de oude AVI te blijven gebruiken. De expertgroep geeft nu het advies om de nieuwe AVI en de nieuwe DMT te gebruiken en om gedurende 1 jaar zowel oud als nieuw te gebruiken, zodat een vergelijking mogelijk is. De school moet er rekening mee houden dat de toetsresultaten in eerste instantie behoorlijk zullen dalen. Verder adviseren wij, tegen het uitgangspunt van 'geen methodegebonden toetsen opnemen' toch aan om van alle leerlingen de herfstsignalering van groep 3 mee te nemen in het gegevensbestand van AMPO. De herfstsignalering is een uitermate belangrijk toetsgegeven in de schoolcarrière van onze leerlingen.
- De expertgroep heeft ervoor gekozen om het protocol dyslexie niet op te nemen in de dataset. Het protocol vindt de expertgroep een belangrijk diagnostisch instrument om vroeg leesproblemen bij leerlingen te detecteren en vervolgens geeft het goed handgrepen voor de leerkracht om interventies te plegen. De expertgroep is van mening dat elke school dit protocol zelf kan implementeren.
- De woordenschattoets van Cito wordt opgenomen in het advies voor de dataset tot en met groep 5. Vanaf groep 6 wordt het toetsen van de woordenschat door middel van een methodeonafhankelijke toets lastig. Het aantal woorden dat kinderen op die leeftijd zouden moeten kennen, is zo groot, dat een methodeonafhankelijke toets te weinig differentieert ook al heeft een leerling veel woorden bijgeleerd. Wij bevelen scholen daarom aan om voor woordenschat methodegebonden toetsen te gebruiken. De effectiviteit van het woordenschatonderwijs kan op deze wijze inzichtelijk worden gemaakt. Scholen die werken met de methodiek Met woorden in de weer kunnen zelf regelmatig toetsen of de nieuwe woorden die zijn aangeboden ook zijn aangeleerd.
- De toetsen voor begrijpend lezen van Cito zijn vernieuwd en te gebruiken vanaf groep 3. De expertgroep vindt, in navolging van o.a. Kees Vernooij, het begrijpend lezen pas zinvol vanaf groep 5.

Wij adviseren om de gegevens van deze toets pas op te nemen in de stedelijke monitor vanaf groep 6 t/m groep 8. Een alternatieve toets is Diatekst van Diataal. Deze toets biedt een aantrekkelijk alternatief voor de Cito-toets begrijpend lezen, zowel voor leerlingen als voor leerkrachten (zie bijlage 11).

- De Cito-eindscore wordt op dit moment opgenomen in de spiegel PO. De Cito-eindscore is een belangrijk gegeven voor de schoolloopbaan van de leerling, maar ook voor de beoordeling van de school.

Opbrengstgericht werken (zie website taalpilots)

Steeds meer scholen gaan opbrengstgericht werken. Dit houdt in dat de resultaten die scholen behalen en de doelen waar scholen naar streven leidend zijn voor het onderwijs dat wordt aangeboden. Opbrengstgericht werken houdt in dat er te allen tijde wordt gestreefd naar verbetering van de resultaten. Opbrengstgericht werken betreft de gehele school. Toetsresultaten worden geanalyseerd en openlijk met elkaar besproken. Toetsresultaten kunnen op allerlei wijzen, bijvoorbeeld door het maken van een dwarsdoorsnede² of een trendanalyse³ informatie geven over het gegeven onderwijs en kunnen een leidraad vormen voor de toekomst.

Het opbrengstgericht werken kan worden onderverdeeld in vier stappen: de z.g. PDCA-cyclus. Die ziet er als volgt uit:

1. Plan = SMART formuleren/aanscherpen van beoogde doelen/resultaten.
2. Do = uitvoeren van het plan en resultaten meten.
3. Check = analyse van resultaten; zijn ze behaald?
4. Act = vaststellen welke acties er nodig zijn om de doelen te bereiken.

Ad 1: Voorwaarde voor het opbrengstgericht werken is het formuleren van duidelijk omschreven doelen op groepsniveau en op schoolniveau. De doelen dienen SMART (specifiek, meetbaar, acceptabel, realistisch en tijdgebonden) te worden geformuleerd, maar hoe doe je dat?

- a. Formuleer hoge en realistische doelen om het maximale uit kinderen te halen.
- b. Formuleer niet alleen gemiddelde groepsvaardigheidsscores, maar ook de percentages in verschillende niveaus ABCDE.
- c. Formuleer zowel doelen t.a.v. het minimale percentage kinderen met een hoge score (b.v. 35% A) als met betrekking tot het maximale percentage kinderen met een lage score (b.v. maximaal 15%

² Een dwarsdoorsnede toont de resultaten op één moment voor verschillende jaargroepen.

³ Een trendanalyse zet de resultaten van dezelfde toets die in een reeks van jaren (minimaal 3) is verzameld op een rij, waardoor de school een beeld krijgt van de voortgang van het onderwijs.

DE)

- d. Ga er niet van uit dat de niveauperdeling tussen ABCDE (25% A; 25% B; 25 % C; 15% D; 10% E) die Cito hanteert voldoende zijn voor jouw school.
- e. Formuleer de doelen niet op basis van de ondergrenzen van de inspectie om te beoordelen of de opbrengsten onvoldoende zijn. Dit zijn absolute minimumgrenzen.
- f. Zet via trendanalyses de resultaten van de afgelopen 3 tot 5 leerjaren op een rij. Zo wordt helder welke doelen zowel hoog als realistisch kunnen zijn voor de school.
- g. De scores van de Cito eindoets kunnen worden gebruikt om te beoordelen of de doelen niet te laag worden geformuleerd. Deze toetsen bieden namelijk een correctie op het leerlinggewicht.

Ad 2: Na het stellen van de doelen is het nodig een plan te ontwikkelen om stapsgewijs de doelen te behalen. Voor doelen op het gebied van taal wordt dit meestal gedaan in een taalbeleidsplan. Een taalbeleidsplan wordt over het algemeen ontwikkeld voor 4 jaar. Belangrijk is om jaarlijks de doelen vast te stellen en de resultaten te meten.

Ad 3: Trendanalyses en dwarsdoorsnedes (een uitgebreide beschrijving is te vinden op www.schoolaanzet.nl/opbrengsterichtwerken/kwaliteitskaarten).

Referenties:

Aarnoutse, C. (2009). *Toetspakket beginnende geletterdheid*. CPS Landelijke Pedagogische Taal: Nederlands

AMPO (2010). *De spiegel Primair Onderwijs Amsterdam*. Notitie vastgesteld in het BBO (Breed Bestuurlijk Overleg)

Emmelot, Y. , Koopman, P. en Ledoux, G. (2006). *Voorstudie taalmonitor Amsterdam*. Publicatie SCO-Kohnstamm Instituut.

Inspectie van het onderwijs (oktober 2009). *Analyse en waarderings van de opbrengsten primair onderwijs*. www.onderwijsinspectie.nl.

Novàk, D. (2009). *Monitoren kwaliteit taalonderwijs – een inhoudelijk advies aan Amsterdamse schoolbesturen*.

PO-raad. www.schoolaanzet.nl Website PO-raad.

Bijlagen

Bijlage 1: Overzicht Cito LVS –toetsen per jaargroep

In onderstaand schema ziet u welke pakketten voor welke groepen bestemd zijn:

1	2	3	4	5	6	7	8
	Ordenen						
	Ruimte en Tijd						
	Taal voor kleuters						
	Kleuterobservatielijst						
	Taaltoets alle kinderen						
	Screeningsinstrument						
	Beginnende geletterdheid						
		Rekenen-Wiskunde *					
		DMT en AVI *					
		Technisch lezen *					
		Begrijpend lezen*					
		Luisteren 1		Luisteren 2		Luisteren 3	
		Spelling *					
		Woordenschat *					
		Viseon					
		Screeningsinstrument Dyslexie					
			Taalschaal 1		Taalschaal 2		
		Studievaardigheden					
						Interesstest	
				Techniek			
						Me2!Engels	
						Intelligentietest	

Bijlage 2: Toetskalender Cito LOVS voor groep 1 tot en met 8

	sept.	okt.	nov.	dec.	jan.	feb.	maart	april	mei	juni
Taal voor kleuters					M1-M2					E1-E2
LOVS DMT en AVI					M3-M8					E3-E7
Leestechniek&Leestempo					M3-M8					E3-E7
LOVS Technisch lezen					M3-M4					E3-E4
LOVS Begrijpend lezen					M4-M6					E3-E4
Toetsen Begrijpend Lezen				M6-M8						
LOVS Spelling					M3-M6					E3-E6
SVS Niet-werkwoorden						M6-M8				E6-E7
SVS Werkwoorden						M8				E7
Taalchaal			M5-M8					E4-E7		
Leeswoordenschat			M6-M8					E5-E7		
LOVS Woordenschat					M3-M4					E3-E4
Eindtoets Basisonderwijs						M8				
	sept.	okt.	nov.	dec.	jan.	feb.	maart	april	mei	juni

* Er zijn vijf meetmomenten in de tijd, waarbij de kinderen gemiddeld de volgende leeftijden hadden (jaar; maand):

- begin groep 1 (gemiddelde leeftijd van 4;7);
- begin groep 2 (gemiddelde leeftijd van 5;6);
- eind groep 2 (gemiddelde leeftijd van 6;3);
- eind groep 3 (gemiddelde leeftijd van 7;3);
- eind groep 4 (gemiddelde leeftijd van 8;3).

Bijlage 3: Beoordelingsprocedure COTAN (www.cotan.nl)

De COTAN beoordeelt de kwaliteit van psychodiagnostische instrumenten. Dit zijn bijvoorbeeld tests, vragenlijsten en observatieschalen. Het doel van de beoordelingen is:

- Testgebruikers informeren over de kwaliteit van de instrumenten. Deze informatie kan hen helpen bij de keuze van instrumenten.
- Testauteurs feedback gegeven over de kwaliteit van het door hen ontwikkelde instrument. Het beoordelingssysteem kan voor hen een leidraad zijn bij de ontwikkeling van een test en het schrijven van een handleiding.
- Alle tests worden beoordeeld met het COTAN Beoordelingssysteem. Het beoordelingssysteem is openbaar. Met het beoordelingssysteem worden tests beoordeeld aan de hand van de volgende 7 criteria: theoretische achtergrond; kwaliteit van het testmateriaal; kwaliteit van de handleiding; normen; betrouwbaarheid; begripsvaliditeit; criteriumvaliditeit.

Twee beoordelaars: Na het insturen van de test gaat het materiaal onder strikte geheimhouding naar twee beoordelaars.

Anonieme beoordeling: De beoordelaars verrichten achtereenvolgens een anonieme beoordeling. De beoordelaars worden uitgezocht op deskundigheid en objectiviteit. Auteurs beoordelen nooit hun eigen tests en zijn nooit werkzaam op hetzelfde of een concurrerend instituut.

Voorleggen discrepanties: Eventuele discrepanties in de beoordelingen bespreekt de onafhankelijke coördinator met de beoordelaars. Indien nodig schakelt de coördinator een derde deskundige in.

Versturen eindbeoordeling: Nadat de eindbeoordeling is geformuleerd, wordt deze verstuurd met alle opmerkingen naar de auteur. Deze kan binnen een maand reageren op de beoordeling. De COTAN bestudeert de reactie van de auteur en beslist of de aangedragen gegevens gevolgen hebben voor de beoordeling. De auteur krijgt hierover bericht.

De definitieve eindbeoordeling wordt vastgesteld en gepubliceerd in de COTAN Documentatie.

Herbeoordeling: Doordat nieuwe onderzoeksgegevens beschikbaar komen of doordat een nieuwe handleiding verschijnt, kan een herbeoordeling nodig zijn. De hierboven geschetste procedure doorlopen we daarbij in zijn geheel opnieuw. We starten een herbeoordelingsprocedure niet eerder dan tenminste een jaar na afronding van de voorafgaande beoordeling.

Bijlage 4: Uitgangspunten toetsingskader Onderwijsinspectie

De leerresultaten van scholen zijn zeer gevarieerd en veel breder dan de opbrengsten die we in deze notitie beschouwen (zie de indicatoren in paragraaf 2.1). De inspectie richt zich met name op het beoordelen van de basisvaardigheden (technisch en begrijpend lezen en rekenen en wiskunde), de leerprestaties van leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften en een deel van de sociale competenties van leerlingen. Scholen gebruiken voor het meten van de leerresultaten een grote variëteit aan toetsen. De inspectie probeert zo goed mogelijk aan te sluiten bij de instrumenten die de scholen gebruiken - mits deze voldoende kwaliteit hebben. Dit betekent dat de inspectie over verschillende procedures voor beoordeling beschikt.

De inspectie hanteert de volgende **uitgangspunten** bij de beoordeling van leerresultaten:

- Van scholen wordt verwacht dat zij voor de verantwoording van hun resultaten gebruik maken van betrouwbare, valide en adequaat genormeerde toetsen. Dit zijn toetsen die voldoen aan de criteria van de COTAN (Commissie Test Aangelegenheden Nederland). Dat wil echter niet zeggen dat de inspectie alle toetsen die voldoen aan de criteria van de COTAN voor de beoordeling van schoolprestaties kan gebruiken. Alleen toetsen die schoolvorderingen meten, komen in aanmerking. Dit geldt dus niet voor intelligentietests (bijvoorbeeld GIVO en NIO). Ook de Drempeltest van Boom test uitgevers (voormalig Eduforce) voldoet niet aan de eisen, omdat de toets de schoolvorderingen onvoldoende in beeld brengt. Indien scholen eigen normen bij COTAN gecertificeerde toetsen hanteren, veronderstelt de inspectie dat periodiek (minimaal een keer in de vier jaar) wordt nagegaan of deze normen overeenstemmen met landelijke normen. Voor de toetsen die in deze notitie aan de orde komen, geldt in principe dat de (psychometrische) kwaliteit ervan als voldoende is beoordeeld, dan wel dat de toets in kwestie (nog) niet is beoordeeld, maar dat wel normeringsgegevens zijn overlegd en het instrumentarium is aangeboden voor beoordeling door de COTAN.
- De inspectie waardeert met ingang van het schooljaar 2009-2010 de resultaten van de volgende verouderde toetsen niet meer: de Brus-1 minuuttest, de begrijpend lezen toets van Aarnoutse en de AVI-kaarten. De DLE-toetsen met de oude normering beoordeelt de inspectie met ingang van het schooljaar 2010-2011 niet meer. Met ingang van het schooljaar 2011-2012 beoordeelt de inspectie daarnaast de resultaten op oude Cito leerlingvolgssysteemtoetsen van 2002 niet meer.
- De inspectie gaat ervan uit dat de resultaten van alle leerlingen worden gevolgd met methodegebonden en landelijk genormeerde methodeonafhankelijke toetsen.
- Een aparte indicator (1.4) besteedt aandacht aan het leerrendement van zorgleerlingen. Het gaat hierbij om leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften, die het aanbod tot en met groep 8 niet aangeboden krijgen vanwege cognitieve en/of sociaal-emotionele belemmeringen. Dit zijn bijvoorbeeld leerlingen die op termijn naar het leerwegondersteunend onderwijs, het voortgezet speciaal onderwijs dan wel het praktijkonderwijs zullen gaan.
- De inspectie vergelijkt de resultaten van de school met die van andere scholen met een overeenkomstig samengestelde leerlingenpopulatie.

- De inspectie hanteert zogenaamde relatieve normen bij de beoordeling van toetsresultaten. De voldoende / onvoldoende grenzen, die als norm worden gebruikt, liggen in principe een halve standaarddeviatie onder het landelijk gemiddelde van alle scholen met een vergelijkbare leerlingenpopulatie voor deze toetsen. Als een school dus een gemiddelde toetsscore onder deze norm heeft, worden de resultaten op deze toets als onvoldoende beoordeeld.
- De inspectie wil een zo stabiel mogelijk oordeel uitspreken. Dat doet zij door de beoordeling van de eindresultaten te baseren op de resultaten van ten minste drie jaargroepen en de beoordeling van de resultaten gedurende de schoolperiode op ten minste vijf toetsen. Daarnaast veronderstelt de inspectie dat een school zich in principe elk jaar aan de hand van dezelfde toetsen verantwoordt.

Bijlage 5: Cito-toets Taal voor kleuters (www.Cito LOVS)

De taalontwikkeling van jonge kinderen verloopt meestal razendsnel, maar niet bij allemaal. Hoe houdt u de vinger aan de pols? Met de toetsen Taal voor kleuters kunt u de vorderingen op het gebied van taalontwikkeling van kinderen van groep 1 en 2 volgen. De toetsen geven inzicht in de vorderingen van individuele leerlingen. Bovendien krijgt u ook een beeld van de ontwikkeling van de groep als geheel en van het onderwijs bij u op school. De toetsen zijn geschikt voor het reguliere basisonderwijs en het speciaal basisonderwijs.

Vanaf januari 2010 zijn de nieuwe toetsen Taal voor kleuters voor groep 1 en 2 beschikbaar.

De nieuwe toetsen Taal voor kleuters hebben vernieuwde opgaven die aansluiten bij de tussendoelen beginnende geletterdheid en mondelinge communicatie; actuele normeringstabellen voor het vergelijken van prestaties van uw leerlingen met de resultaten van een landelijk representatieve groep leerlingen; een categorieënanalyse met het computerprogramma LOVS.

Starten met de nieuwe toetsen TvK

Nam u tot dit schooljaar de toetsen Taal voor kleuters bij alle leerlingen op papier af? Dan adviseren wij u nu in groep 1 direct te starten met de afname van de nieuwe toetsen. Voor groep 2 kunt u kiezen of u de oude of nieuwe toetsen Taal voor kleuters afneemt. Als u voor groep 2 kiest voor de nieuwe toetsen, dan kunt u de resultaten van de leerlingen niet vergelijken met hun resultaten voor de oude toetsen in groep 1 vanwege de veranderde normering. Dat kan uiteraard wel als u nog een jaar de oude toetsen Taal voor kleuters gebruikt.

Nam u tot dit schooljaar de toetsen Taal voor kleuters bij alle leerlingen digitaal af? Dan gebruikt u in het schooljaar 2009/2010 nog de huidige digitale toetsen. In schooljaar 2010/2011 krijgt u dan gratis de beschikking over de nieuwe digitale toetsen Taal voor kleuters die u vanaf dat moment bij al uw leerlingen kunt afnemen.

Nam u tot dit schooljaar bij een deel van de leerlingen in uw groep de papieren toetsen af en bij een deel de digitale toetsen? Dan adviseren wij u met de invoering van de nieuwe papieren toetsen te wachten totdat in schooljaar 2010/2011 ook de digitale toetsen vernieuwd zijn.

Nam u tot dit schooljaar bij groep 1 de papieren toetsen af en bij groep 2 de digitale toetsen? Dan kunt u ervoor kiezen in groep 1 al de nieuwe toetsen te gebruiken. In groep 2 gebruikt u in schooljaar 2009/2010 nog de huidige digitale toetsen. In schooljaar 2010/2011 kunt u dan voor groep 2 overstappen op de nieuwe digitale toetsen.

Bijlage 6: DMT en AVI (www.Cito LOVS)

Nieuw pakket Drie-Minuten-Toets en AVI voor groep 3 tot en met 8

Vanaf januari 2009 kunt u in groep 3 tot en met 8 gebruik maken van de nieuwe AVI-kaarten en een vernieuwde versie van de Drie-Minuten-Toets (DMT). Deze instrumenten kunt u inzetten nadat u met de nieuwe toetsen LOVS Technisch lezen (of het oude pakket Leestechneik & Leestempo) heeft vastgesteld dat voor één of meer leerlingen in uw groep nadere analyse van hun technische leesvaardigheid noodzakelijk is. Desgewenst kunt u AVI en/of DMT ook inzetten als signaleringsinstrument dat u afneemt bij alle leerlingen. (De expertgroep heeft gekozen voor deze laatste optie).

DMT

Bij de DMT ligt de nadruk op de snelheid waarmee leerlingen afzonderlijke woorden kunnen verklanken. Het pakket bevat drie verschillende leeskaarten. Om te voorkomen dat leerlingen de woorden van iedere kaart onthouden en al op voorhand kunnen opzeggen, zijn er van elke kaart drie parallelversies. Deze leeskaarten zijn inhoudelijk niet aangepast ten opzichte van het 'oude' toetspakket DMT, wel zijn er bij alle kaarten nieuwe normeringsgegevens verzameld.

AVI

Bij de AVI-kaarten gaat het vooral om de vlotheid waarmee leerlingen teksten kunnen verklanken. Het pakket bevat 10 leeskaarten: AVI-M3, AVI-E3, AVI-M4, AVI-E4, AVI-M5, AVI-E5, AVI-M6, AVI-E6, AVI-M7 en AVI-E7. Van iedere kaart bestaan twee versies. Op de kaarten staan teksten die opklimmen in leesmoeilijkheid. Zowel de teksten als de normeringsgegevens van de AVI-kaarten zijn volledig vernieuwd.

Bijlage 7: Methodegebonden herfstsignalering voor groep 3 (www.dyslexie.taalonderwijs.nl)

Het doel van de herfstsignalering is om van alle kinderen een beeld te krijgen van de leesontwikkeling na ongeveer 8 weken leesonderwijs en om problemen vroegtijdig te signaleren. De herfstsignalering bestaat uit toetsen voor auditieve (fonologische) vaardigheden, letterkennis, woorden lezen en tekst lezen. De herfstsignalering is grotendeels methodegebonden, dat wil zeggen, afgestemd op de volgorde en het tempo waarin letters en woorden in een bepaalde leesmethode worden aangeboden. Bij het Protocol Leesproblemen en Dyslexie is voor de meest gebruikte leesmethodes een herfstsignalering ontwikkeld. Er zijn aparte signaleringstoetsen ontwikkeld voor het regulier basisonderwijs en het speciaal basisonderwijs.

Herfstsignalering regulier basisonderwijs

Momenteel is voor het basisonderwijs een herfstsignalering beschikbaar bij de volgende leesmethodes:

- Veilig Leren Lezen -1e maanversie
- Leeslijn/Leesweg -1e versie
- De Leessleutel
- Lang zullen ze lezen
- De Leeshoek

In de 2^e maanversie van Veilig Leren Lezen is een herfstsignalering opgenomen. Gebruikers van Veilig Leren Lezen -2e maanversie wordt geadviseerd deze herfstsignalering, die in de leesmethode te vinden is, af te nemen. Tevens wordt aanbevolen de bovengenoemde toetsen voor auditieve vaardigheden in de toetsprocedure mee te nemen.

Herfstsignalering speciaal basisonderwijs

Momenteel is voor het speciaal basisonderwijs een herfstsignalering beschikbaar bij de volgende leesmethodes:

- Veilig Leren Lezen -1e maanversie
- Veilig Leren Lezen -2e maanversie
- Leeslijn/Leesweg -1e versie
- Leeslijn/Leesweg - herziene versie

Bijlage 8: Woordenschat (www.Cito LOVS)

Met de nieuwe toetsen Woordenschat kunt u de complete cyclus van signaleren, analyseren en handelen doorlopen. De toetsen zijn geschikt voor zowel het reguliere basisonderwijs als het speciaal onderwijs. Eerder verschenen al de nieuwe toetsen Woordenschat voor groep 3 en 4. De toetsen voor de hogere groepen volgen de komende jaren, te beginnen met de toetsen voor groep 5 in schooljaar 2009/2010. De toetsen Woordenschat vervangen het pakket Leeswoordenschat (voor groep 5 tot en met 8). De woordenschatontwikkeling van de leerlingen in de huidige groepen 6 tot en met 8 kunt u blijven volgen met de toetsen Leeswoordenschat.

Nieuw: toetsen Woordenschat voor groep 5

Aan de basis van alle taalvaardigheden ligt de woordenschat. Woorden en hun betekenis staan centraal bij het lezen, luisteren, schrijven en spreken. Door de jaren heen nemen de omvang van de woordenschat en de diepte van de woordkennis van leerlingen toe. Het is noodzakelijk om goed in de gaten te houden of deze ontwikkelingen bij uw leerlingen in voldoende mate plaatsvinden. Met de toetsen Woordenschat kunt u dit volgen. Ook krijgt u met deze toetsen een beeld van de ontwikkeling van de groep als geheel en van het onderwijs bij u op school.

Startte u in schooljaar 2008/2009 in groep 3 en 4 al met de nieuwe toetsen Woordenschat? Dan is het in schooljaar 2009/2010 beginnen met de nieuwe toetsen voor groep 5 een prima vervolg. Nam u in schooljaar 2008/2009 de nieuwe toetsen alleen nog in groep 3 af? Dan adviseren wij u de nieuwe toetsen voor groep 4 in schooljaar 2009/2010 in te voeren en de toetsen voor groep 5 pas in schooljaar 2010/2011.

Nam u in schooljaar 2008/2009 de nieuwe toetsen Woordenschat nog niet af? Dan raden wij u aan om in schooljaar 2009/2010 eerst de nieuwe toetsen voor groep 3 en 4 in te voeren en pas in de daaropvolgende schooljaren de toetsen voor de hogere groepen (per schooljaar uitbreiding met één jaargroep).

Normering

Omdat de nieuwe normering behoorlijk afwijkt van de normering van de oude toetsen kunt u de oude en nieuwe toetsen niet door elkaar gebruiken.

Bijlage 9: Begrijpend lezen (www.Cito LOVS)

Vanaf schooljaar 2006/2007 zijn wij de Cito-Toetsen Begrijpend Lezen aan het vernieuwen. De toetsen heten voortaan Begrijpend lezen en zijn geschikt voor het reguliere basisonderwijs en het speciaal onderwijs. De nieuwe toetsen voor groep 3, 4, 5 en 6 waren er al. Vanaf november 2009 is de toets voor groep 7 ook beschikbaar. In schooljaar 2010/2011 komt het toetspakket voor groep 8. Voor de leerlingen in de huidige groep 8 kunt u de vaardigheid begrijpend lezen nog volgen met de oude Toets Begrijpend Lezen.

Nieuw: toets Begrijpend lezen voor groep 7

Vanaf nu kunt u in groep 7 de nieuwe toets Begrijpend lezen afnemen. Met deze nieuwe methode-onafhankelijke toets kunt u de vaardigheid van uw leerlingen in begrijpend lezen volgen en de moeilijkheidsgraad van de leesstof op het leesvaardigheidsniveau afstemmen.

Starten met de nieuwe toetsen

Startte u in de voorgaande schooljaren al met de nieuwe toetsen Begrijpend lezen voor groep 3 tot en met 6, dan is het logische gevolg dat u in schooljaar 2009/2010 begint met de nieuwe toetsen voor groep 7.

Nam u in schooljaar 2008/2009 de nieuwe toetsen alleen nog maar in groep 3, 4 en/of 5 af, dan adviseren wij u in schooljaar 2009/2010 nog niet met de nieuwe toetsen voor groep 7 te starten, maar eerst de toetsen voor de lagere groepen in te voeren (per schooljaar uitbreiding met één jaargroep).

Nam u in schooljaar 2008/2009 nog de oude Toetsen Begrijpend Lezen af, dan raden wij u aan om in schooljaar 2009/2010 eerst de nieuwe toetsen voor groep 3 en 4 in te voeren en pas in de daaropvolgende schooljaren de toetsen voor de hogere groepen (per schooljaar uitbreiding met één jaargroep).

Omdat de normering van de nieuwe toetsen behoorlijk afwijkt van die van de oude toetsen, kunt u oud en nieuw niet door elkaar heen gebruiken.

Bijlage 10: Spelling (www.Cito LOVS)

Vanaf schooljaar 2006/2007 zijn wij de Cito-toetsen Schaal Vorderingen in de Spellingvaardigheid (SVS) aan het vernieuwen. Ze zijn geschikt voor regulier én speciaal onderwijs. Naast de nieuwe toetsen Spelling voor groep 3, 4, 5 en 6 is er nu ook een nieuwe toets voor groep 7. In het schooljaar 2010/2011 verschijnt het nieuwe toetspakket voor groep 8.

Starten met nieuwe toetsen

Startte u in de voorgaande schooljaren al met de nieuwe toetsen Spelling voor groep 3 tot en met 6, dan is het logische gevolg dat u in schooljaar 2009/2010 begint met de nieuwe toetsen voor groep 7.

Nam u in schooljaar 2008/2009 de nieuwe toetsen alleen nog maar in groep 3, 4 en/of 5 af, dan adviseren wij u in schooljaar 2009/2010 nog niet met de nieuwe toetsen voor groep 7 te starten, maar eerst de toetsen voor de lagere groepen in te voeren (per schooljaar uitbreiding met één jaargroep).

Nam u in schooljaar 2008/2009 nog de oude SVS-toetsen af, dan raden wij u aan om in schooljaar 2009/2010 eerst de nieuwe toetsen voor groep 3 en 4 in te voeren en pas in de daaropvolgende schooljaren de toetsen voor de hogere groepen (per schooljaar uitbreiding met één jaargroep).

De digitale variant

De digitale variant van de toets Spelling voor groep 6 verschijnt naar verwachting in de loop van schooljaar 2009/2010. Vanaf schooljaar 2010/2011 kunnen leerlingen uit groep 7 de toetsen Spelling ook op de computer maken. Hebt u het nieuwe toetspakket Spelling aangeschaft, dan krijgt u de handleiding en verdere benodigdheden voor de digitale afname tegen die tijd kosteloos toegestuurd. Vanaf dat moment kunt u per afname kiezen of u uw leerlingen de papieren versie voorlegt, of dat ze de toets achter de computer maken. Voor de rapportage maakt dat niets uit, want de gegevens kunnen in hetzelfde systeem worden ondergebracht.

Bijlage 11: Diataal (www.diataal.nl)

Diataal is een taaltoetspakket voor groep 7 en 8 van het basisonderwijs en de eerste drie klassen van het voortgezet onderwijs. Met Diataal kunnen scholen via het internet een algemeen diagnostisch taalvaardigheidsonderzoek bij hun leerlingen uitvoeren. Een groot voordeel van Diataal is dat afname en de verwerking van de toetsen snel plaatsvinden. Er komt geen kopieerwerk of nakijkwerk meer aan te pas. In een handomdraai beschikt u over een schat aan informatie, over individuele leerlingen, klassen en jaargangen in de onderbouw. Op basis van deze informatie kunt u het taalbeleid op uw school vorm geven, maar ook gerichte zorg bieden aan individuele leerlingen.

Drie onderdelen:

Toets tekstbegrip

Toets woordenschat

Toets Diafoon

Diataal is een product van jarenlang wetenschappelijk onderzoek. De toetsen voor tekstbegrip en woordenschat zijn gebaseerd op actueel tekstmateriaal afkomstig uit schoolboeken voor verschillende vakken. De toetsen zijn gestandaardiseerd op basis van steekproeven die representatief zijn voor het Nederlandse onderwijsveld.

Diatekst signaleert en diagnosticeert het begrip van schoolboekteksten van leerlingen. De toets is geschikt voor alle onderwijsniveaus en kan tot en met het derde jaar ingezet worden. De toets meet tekstbegrip aan de hand van zaakvakteksten waarover drie- of vierkeuzevragen worden gesteld. Bij elke tekst horen ongeveer 12 vragen die eenvoudig geformuleerd zijn. De vragen betreffen verschillende aspecten van tekstbegrip, van woord- en zinsbegrip tot begrip van tekstverbanden en hoofd- en bijzaken. De toetsuitslag geeft onder andere het niveau aan van het schoolse tekstbegrip van een leerling in vergelijking met het landelijke gemiddelde. Aan de hand van de score van een leerling op de teksten bepaalt het programma:

Adaptiviteit Diatekst

De toetsen van Diataal zijn leerlingvriendelijk vanwege hun adaptieve karakter. Aan de hand van het ingevoerde toetsniveau en het leerjaar bepaalt het toetsprogramma het instapniveau van de leerling. Bovendien past de toets indien nodig het tekstniveau aan tijdens het maken van de toets. Zo is de toets nooit te moeilijk of te makkelijk en krijgen leerlingen teksten die bij hen passen.